

## Uusi venäläinen aikakauskirja

Neuvostoliitossa geopolitiikka tuomittiin porvarilliseksi ja imperialismia palvelevaksi tieteenksi. Siitä huolimatta Stalinin ulkopolitiikan perusteet nojautuivat enemmän venäläiseen geopolitiikkaan kuin marksismiin. Ideologia rajoitti monella tuhosalla tavalla venäläistä tutkimusta ja tieteellistä keskustelua. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen venäläinen tiede on vapautunut ideologisista kahleista, ja sen seurauksena mm. keskustelu on monipuolistunut ja vilkastunut. Suuri muutos on tapahtunut aikakauslehdissä, joka neuvostoajana oli lievästi ilmaistuna yksipuolinen ja kuiva. Yhteiskuntatieteissä on alettu julkaista lukuisia mielenkiintoisia aikakauskirjoja, jotka heijastavat Venäjän ja maailman muutoksia. Valtionjohto on valinnut geopolitiikan yhdeksi toimintansa perustaksi, joten maassa on kysyntää geopolitiittiselle tutkimukselle ja aikakauslehdistölle. Vuodesta 2007 alkaen Pietarissa on ilmestynyt aikakauskirja *Geopolitiikka i Bezopasnost*. Sen julkaisijana on D.F. Ustinoville omistetun Itämeren alueen sotilasteknisen yliopiston yhteydessä toimiva yhdistys. Julkaisun ja yhdistyksen taustavaikuttajat ovat Geopolitiittisten ongelmien akatemia ja Turvallisuus- puolustus- ja oikeusjärjestyksen ongelmien akatemia. Lehden päätoimittajana on sotilasteknisen yliopiston geopolitiikan kansainvälisesti tunnettu professori I.F. Kefeli. Hänen apunaan toimii tieteellinen toimituskollegio, johon myös allekirjoittanut kuuluu.

Geopolitiittisten ongelmien akatemia perustettiin 1999 ja sen ensimmäisenä puheenjohtajana oli kenraaliluutnantti, professori A.I. Palij (1922–2006). Vuodesta 2007 puheenjohtajana on toiminut kenraalieversti, professori L.G. Ivašov. Täten voisi luulla lehden

olevan hyvin sotilaallinen. Näin ei kuitenkaan ole, sillä päätoimittaja I.F. Kefeli on koulutukseltaan filosofi, ja lehdessä on syvästi paneuduttu geopolitiikan filosofisiin ja luonnontieteellisiin perusteisiin. Ensimmäisestä numerosta lähtien toimitus on onnistuneesti pyrkinyt korkeaan tieteelliseen tasoon. Artikkelit ovat tieteellisiä eivätkä populaareja. Painoteknisesti aikakauskirja on korkeatasoinen ja sen kaksipalstainen taitto on lukijaystävällinen. Kirjoittajat esitellään huolellisesti. Kaikista artikkeleista on myös lyhyt englanninkielinen resumé. Tieteellisten artikkeleiden lisäksi lehdessä julkaistaan kirja-arvosteluja ja mainoksia geopolitiikkaa ja turvallisuutta käsittelevästä kirjallisuudesta. Toimituksen tavoitteena on julkaista neljä numeroa vuodessa. Perustamisvuonna 2007 ehdittiin julkaista vain yksi numero, mutta seuraavana vuonna julkaistiin kolme numeroa, kuten myös vuonna 2009. Ensimmäisten numeroiden painopiste oli Venäjän geopolitiikassa ja sen juurien tarkastelussa. Tämä on ymmärrettävää sitä taustaa vasten, että

vuosikymmenien vaikeneminen oli aiheuttanut patoutuman, joka nyt avautui vilkkaana geopolitiittisena keskusteluna. Toimituksen tavoitteena on teemanumeroiden julkaiseminen. Niinpä 3/2008 oli omistettu liikenteen geopolitiikalle, 2-3/2009 IVY-maiden ja 4/2009 Kiinan geopolitiikalle.

Suomea ei lehdessä ole unohtettu. Numerossa 1/2007 turvallisuuspalvelun eversti N.I. Utkin julkaisi artikkelin ”Karjalan kysymys ja Luoteis-Venäjän turvallisuus”, ja numerossa 2/2008 muurmanskilainen tutkija V.N. Fridkin julkaisi Neuvostoliiton ja Suomen geoekonomisia suhteita 1900-luvun jälkipuoliskolla käsittelevän artikkelin. Kuluvan vuoden ensimmäisessä numerossa julkaistiin allekirjoittaneen Itämeren kaasuputken geopolitiittista merkitystä käsittelevä artikkeli.

Lehden toimitus ottaa mielellään julkaistavakseen ulkomaisia artikkeleita. Ehtona on vain artikkeleiden venäjänkielisyys. Lehden toimituksen osoite on: [geokefeli@mail.ru](mailto:geokefeli@mail.ru). Lehti on jo saanut maailmanlaajuisen levikin, ja siihen voi tutustua mm. Helsingin yliopiston ja Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastoissa.

**Alpo Juntunen**

---

## Stalinismin juurilla

Aleksanteri-instituutti järjestää 3.–4. syyskuuta Helsingissä kansainvälisen symposion stalinismista ja sen eri tulkinnoista. Taustalla on neuvostoajan arkistojen avautuminen ja siitä seurannut Stalinin hallinnon luonteesta käyty kansainvälinen keskustelu. Saatavilla olevan lähdemateriaalin räjähdysmäinen kasvu ja kylmän sodan aikaisen ideologisen vastakkainasettelun päättyminen on luonut aivan uuden tutkimustilanteen Neuvostoliiton 1930–1950-lukujen

historiaan.

Lännessä pitkään vallalla olleeseen stalinismin selitysmalliin, nk. totalitarismiteoriaan, on kohdistunut kasvavaa kritiikkiä. Vaikka totalitarismiteesi tavoitakaan joitakin stalinismi-ilmiön puolia, on sitä toisaalta arvosteltu pinnalliseksi ja riittämättömäksi. Toisaalta vielä ei ole saavutettu yksimielisyyttä siitä, millaiset teoreettiset mallit antavat parhaat avaimet stalinismin tulkintaan. Tällä hetkellä useat selitysmallit kilpailevat, alkaen marxilaisista